

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ МОВНОГО ВЖИТКУ

Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Цей латинський крилатий вислів засвідчує постійну змінність часів і людини в них. Повною мірою це твердження поширюється і на мову. І хоча зміни в мові є невідворотними, вони приймаються з обережністю, і іноді передчасно робиться висновок про занепад мови, коли, наприклад, її заповнює лавина нових слів, дуже часто іншомовного походження.

Нинішній час відзначається глобальними соціально-економічними змінами. Невипадково, що якраз в цей період мовні зміни особливо відчутні. Передусім значно зростають темпи збагачення словникового складу мови, у нашому випадку німецької, як за рахунок внутрішньомовних ресурсів, так і за рахунок іншомовних (переважно англомовних) запозичень.

При цьому варто зазначити, що англіцизми є впродовж тривалого часу постійним предметом дискусій не лише серед лінгвістів. Критично налаштовані політики вимагають законодавчо регламентувати вживання англіцизмів, а в ЗМІ ця тема належить до найбільш часто обговорюваних. Своєю критичною позицією стосовно англомовних запозичень німецька “*Süddeutsche Zeitung*” є виразником переважаючої в медіях позиції: 676 її коментарів з цієї проблеми є критичного змісту і лише 183 оцінюють ситуацію позитивно [4].

Типовими аргументами проти засилля англіцизмів є наступні: непотрібність (можна перекласти, а не запозичувати); ознака мислительних лінощів (*Denkfaulheit*); результат втрати національної ідентичності; символ уявних (переважно американських життєвих цінностей) і зрештою аргумент утруднення комунікації, адже певні верстви населення недостатньо володіють англійською.

Як видно, далеко не всі ці аргументи є науково обґрунтованими з позицій лінгвістики. Так, якщо порівняти нинішні процеси запозичень в німецьку мову англійських слів з тими, що відбувалися раніше, то виявиться, що в

сьогоднішній ситуації немає нічого надзвичайного. В порівнянні з латинськими та французькими словами, які надходили в німецьку мову свого часу, кількість їх є скоріше помірною. За оцінками вчених, англіцизми становлять сьогодні лише біля 1% загального словника німецької мови [1]. Правда, особливо частотними вони є в текстах, що часто потрапляють на очі, як, наприклад, в рекламі.

Все це дає підстави переважній більшості мовознавців для скоріше оптимістичної оцінки ситуації з англійськими запозиченнями в німецькій мові, а твердження про загрозу англіцизмів системі німецької мови безпідставним перебільшенням [2].

Німецька мова характеризується сьогодні деякими вченими (Jochen Bär) з огляду на її нинішній стан і перспективи як E-Deutsch, де E, змінна величина, може у відповідності до актуальності тих чи інших тенденцій набувати таких значень як Englisch, Elektronik, Europa etc [3].

Проявом впливу на мову є зумовлена появою нових форм комунікації (SMS, E-Mail) тенденція до зближення її писемного та усного стилів. Адже будучи виконаними письмово як свого роду тексти, вони виявляються однак обтяженими структурами усного мовлення. Передусім SMS вирізняються своїм розмовним характером та більш ніж толерантним ставленням до порушень правил граматики.

Наслідком появи такого роду текстів стають і певні зміни в лексиці. Так, в чаті прийнято вживати такі, що викликають подив, скорочені форми цілих речень типу *Seminiboe* (Sei mir bitte nicht boese!) чи *Haduluaueibi* (Hast du Lust auf ein Bier?).

Критичної оцінки заслуговують аналогічні тенденції в граматиці, правописі, вимові, як, наприклад, недоречне вживання апострофа чи тире, нехтування формами умовного способу, легковажність у вживанні відмінкових форм, а також змішування у вживанні німецької мови з англійською [3]. Щодо останнього, то це притаманне передусім мові молоді, яка досить часто оцінюється як негативний фактор розвитку мови, як один із проявів її занепаду.

Означені нові тенденції мовного вжитку зумовлені значною мірою особливостями нинішньої епохи з інтенсивними мовними контактами та глобалізаційними процесами. На думку мовознавців, в оцінці цих тенденцій попри їх часом негативний характер недоречний песимізм. Адже утвердяться в мові ті з них, які виправдають себе передусім функціонально, забезпечуючи належно потреби комунікації.

Література

1. Bernhard Kettmann, Anglizismen allgemein und konkret: Zahlen und Fakten, in: Europaspeak. Der Einfluss des Englischen auf europäischen Sprachen zur Jahrtausendwende, Frankfurt a.M., 2002, S.55- 86.
2. Alan Kirkness, Das Phänomen des Purismus in der Geschichte des Deutschen, in: Sprachgeschichte. Ein Handbuch zur Geschichte der deutschen Sprache und ihrer Forschung, Berlin/New York 2000, Bd. 1,2., S.407-416.
3. Der Sprachdienst, Heft 4/2003, S. 154.
4. Der Sprachdienst, Heft 2/3, 2006. S. 41-54.